

Forum for Natur og Friluftsliv - Sør-Trøndelag

Sandgata 30, 7012 Trondheim

Tlf.: 91369378 E-post: sor-trondelag@fnf-nett.no

Sør-Trøndelag Fylkeskommune
postmottak@stfk.no

20.01.12

Uttalelse om regional planstrategi Planstrategi for Nord- og Sør-Trøndelag

I høringsutkastet nevner man mye om produksjon av ny energi for å forbedre energitilgangen i Trøndelag. Produksjon av energi som ikke kommer fra fossile brennstoff trenger nesten alltid store arealer. Vi må derfor ikke glemme potensialet i å spare energi. I World Energy Outlook 2009 slår IEA fast at til 2020 må 65 % av kutten av klimagassutslipp i energisektoren komme fra energieffektivisering. Dette gjelder internasjonalt, men med tanke på de lave strømprisene i Norge er det grunn å anta at dette også vil gjelde Norge. Energieffektivisering er ikke kun den "energiproduksjon" som innebærer minst inngrep, men i mange tilfeller også den rimeligste energien og som også produseres når den trengs som mest. Spart energi trenger ikke heller noen overføringslinjer som både koster penger og tar store arealer i bruk.

En del kraftlinjer bygges for å gjøre det mulig å produsere mer energi, blant annet Namsos-Roan-Trollheimen. FNF mener energisparing gir større effekt og det er uten naturinngrep. Derfor bør vi bruke de pengene som er planlagt på slike kraftlinjer på å støtte energieffektivisering isteden. Alternativene må settes opp mot hverandre og slik synliggjøre naturinngrep som vindkraft og vannkraft står for.

Den energisparingsjakt som STFK, NTFK og Siemens har startet er et eksempel på et meget bra prosjekt som vi håper å se mer av. Et annet er Framtidens byer som Trondheim arbeider med. Dette viser at det er mulig å gjøre noe med energiforbruket og vi håper å se mer energisparing i Trøndelag i årene framover. Det er ikke kun å effektivisere konsumentleddet, men også produksjonsleddet, som har store muligheter til effektivisering i for eksempel eldre vannkraftanlegg. Mange anlegg trenger en teknisk oppgradering og det kan medføre at man kan produsere mer energi ut av samme vannmengde som man brukt tidligere.

Vi har ved denne planen muligheten å gi tydelige signaler til NVE, ENOVA og regjeringen om hvilken type energiprojekter vi ønsker. Vi kan fortsette som tidligere, men vi kan også gjennom denne planstrategien sende en tydelig signal om at i Trøndelag ønsker vi å prioritere prosjekter som øker krafttilgangen i fylket uten å ødelegge mer natur. FNF mener derfor at det må tydelig inn i planstrategien at i Trøndelag skal energieffektivisering gå foran inngrep og økt strømproduksjon.

Man skriver at overføringskapasiteten til Midt-Norge er anstrengt, men man burde ikke legge til grunn den anstrengte situasjonen vi har hatt de to seneste vintrene som har vært uvanlig kalde. Nea-Järpstrømmen har blitt oppgradert og Sverige har ikke planer om å la kjernekraftverkene stå ubrukt i årene framover. Namsos – Klæbu kan bli oppgradert og Statnett har sagt at når Ørskog –Sogndal blir bygget har Midt-Norge like bra forsyningssikkerhet som resten av landet. Dette betyr at den anstrengte situasjonen vi har hatt de to siste vintrene med stor sannsynlighet ikke vil være et like stort problem om noen år.

De vindkraftanleggene som NVE har gitt konsesjon for på Fosen med tilhørende kraftlinjer vil gi et like stort tap av INON som i hele Trøndelag i perioden 2003-2008. Det er dessuten mye inngrepsfri natur som går helt ned til kysten som berøres. Disse områdene har blitt pekt ut som ekstra viktige å bevare. Dette betyr at vi må være varsomme med å tillate at INON forsvinner, særskilt de gjenværende områder som går fra kyst til fjell.

Natur som går tapt til kraftlinjer, vindkraftanlegg, vannkraft og andre inngrep er oftest tapt for evig. Selv om konsesjoner for vindkraft løper ut gjenstår det å se om kraftverkene legges ned eller det blir fornyet konsesjon. Selve om konsesjonen ikke blir fornyet kan veier eventuelt bli igjen. Hva som vil skje merker vi om noen år når de første vindkraftanleggene i Norge ikke lenger har konsesjon. Historisk har få naturområder som har gått tapt blitt tilbakeført. Det betyr at så lenge naturområder går tapt går utviklingen i feil retning om også våre etterkommere skal få gode muligheter å oppleve urørt natur.

Planstrategi for Sør-Trøndelag

Vi mener at friluftsliv må komme med tydeligere i de delene som omhandler folkehelse. Vi står i dag framfor store utfordringer innen folkehelse fordi store grupper er fysisk inaktive. Friluftsliv gir god mosjon og er avstressende og gir dermed en mer helsebringende effekt enn tur i bymiljø¹. Flere studier slår fast at jo oftere og lenger vi oppholder oss i naturen, desto sjeldnere plages vi av stress. Samtidig er avstand til naturen et hinder for å komme seg ut². Mange ønsker et lavterskeltilbud som gir mosjon, men ikke er konkurransepreget eller krever mye utstyr. Friluftsliv oppfyller mange av de kriterier som de inaktive trenger idag. Små turer i nærområdet krever ikke mye utstyr. I bra vær trengs kun vanlige klær og kanskje en liten ryggsekk. Det er ikke preget av konkurranser og man kan praktisere det når man selv føler for det. Dette medfører at friluftsliv appellerer til grupper som ikke den organiserte idretten når³. For å få folk til å komme seg ut må man fremfor alt tenke på to ting i arealplanleggingen.

Man må bevare naturen i nærområdet, kort avstand medfører at det er lett å komme seg ut. De grønne korridorene må bevares som ferdselsårer ut mot marka så også turen til marka oppleves som attraktiv.

Man må legge til rette for friluftsliv. Turstier og preparerte skiløyper er viktige for å få folk ut og oppdage gleden av å være ute å røre på seg i naturen. Det er samtidig viktig å ikke legge til rette alle områder, mange ønsker det urørte.

Friluftslivet er en av de aktiviteter som taper flest områder for sin aktivitet selv om antallet aktive ikke reduseres. ”Anlegg” som friluftinteresserte bruker er oftest ikke skapt av mennesker. Likevel har det like ødeleggende effekt på friluftinteressenten å forringe et naturområde som det å legge ned en idrettshall har for idretten. Det er lett å ta for gitt at friluftslivet finnes og gir mosjon til en stor del av Norges innbyggere, men om vi ødelegger naturen risikerer vi at flere slutter med friluftsliv eller ikke bedriver det like ofte. Det medfører store konsekvenser på helsebudsjettet.

Interkommunale friluftsråd utfører mange oppgaver som er viktige for å legge tilrette arealer for friluftsliv og rekreasjon og aktiviteter for en bedre folkehelse i tråd med intensjonene i samhandlingsreformen. Et friluftsråd for kystkommunene i fylket, som man over en periode har planlagt og sett på må på plass. Dette vil styrke kommunenes arbeid med tilrettelegging for alle, for at alle i sin hverdag skal få bedret sin folkehelse. Man må også ha som mål opprette et nytt friluftsråd for de kommuner som ikke er inkludert i Trondheimsregionens Friluftsråd og det friluftsrådet som er skissert langs kysten. Fylket vil da kunne få et friluftsråd for fjellregionen, et for kystområdene og et i Trondheimsregionen med mulighet for å justere hvilke kommuner som naturlig skal tilhøre et friluftsråd.

I høringsutkastet spør man om folkehelse:

Hvordan skal kommunene best agere i denne situasjonen?

Man må se til at folk har god tilgang til næturområder som er godt tilrettelagt. Man må sette av resurser til å markedsføre fysiske aktiviteter som treffer de grupper som i dag er lite fysisk aktive.

Hvilke valgmuligheter finnes?

- 1 K. Laumann 2004 ” Restorative and stress-reducing effects of natural environments: experiential, behavioural and cardiovascular”
- 2 Blant annet P. Grahn 2005 “Natur og grønne områder forebygger stress”
- 3 G- Breivik 2011 ”Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet”

Vi har få valgmuligheter. Det er vanskelig å få inn mange av de fysisk aktive i den organisert idrett. Da har vi kun som alternativ å betale høye utgifter til sykehusene.

Hvilke virkemidler kan brukes?

Se over.

Hvordan utvikle et samspill som utløser ressurser både lokalt, regionalt og nasjonalt?

Det må til et bedre samarbeid mellom organisasjoner og kommuner. Kommuner og fylkeskommune må informere frivillige organisasjoner om hvilke støtteordninger som finnes for prosjekt innen folkehelse. Det må være mål om å opprette friluftsråd i de fleste kommuner i fylket.

Uttalelsen støttes av følgende organisasjoner: FIVH-Trondheim, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Norges Jeger og Fiskerforbund i Sør-Trøndelag, Norsk Botanisk forening Trøndelagsavdelinga, Norsk Ornitologisk Forening avdeling Sør-Trøndelag, Syklistenes Landsforening, Trondhjems Turistforening og Trondheim Turmarsjforening.

Staffan Sandberg
Fylkeskoordinator
Forum for Natur og Friluftsliv Sør-Trøndelag